

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету соціології та
управління

М.А. Лепський

« 31 » серпня 2016 р.

ТЕОРІЯ ПІЗНАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

спеціальності 054 – соціологія

Укладач кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології Бірюкова
Тетяна Федорівна

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2016 р.
Завідувач кафедри соціології
В.О. Скворець

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління
О.С. Маліновська

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань <u>05 Соціально-поведінкові науки</u>	Нормативна	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність <u>054 Соціологія</u>	Рік підготовки:	
		1-й	1-й, 2-й
	Лекції		
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 3 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	24 год.	6 год.
		Семінарські	
		12 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	78 год.
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія пізнання» є сприяння розвитку наукового світогляду та наукового мислення студентів шляхом поглибленого розуміння сутності пізнавального процесу та пізнавального ставлення людини до світу; здобуття студентами знань з теорії та методів наукового пізнання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія пізнання» є: ознайомлення студентів з сутністю пізнання як атрибутивної якості людини; ознайомлення зі специфікою наукового пізнання, основоположними тезами, постулатами і концепціями, які розкривають сутність наукового пізнання; формування уявлення про структуру наукового мислення; вивчення основних понять теорії наукового пізнання; формування уявлення про структуру науково-пізнавальної діяльності та дисциплінарну множину наук; засвоєння методів наукового пізнання; засвоєння основних принципів організації наукового дослідження.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

знати:

- еволюцію процесу пізнання;

- типи, види, рівні пізнання;
- структуру пізнавальної діяльності;
- специфіку наукового пізнання;
- методи наукового пізнання, їх класифікацію та зміст;
- методологію наукового дослідження;
- способи та прийоми емпіричного і теоретичного рівнів пізнання, а також методик і технології їх практичного використання;
- особливості соціального пізнання соціальної реальності.

вміти:

- пояснити специфіку наукового пізнання;
- оперувати науковими поняттями і категоріями;
- пояснити логіку організації наукового дослідження;
- визначити об'єкт і предмет дослідження;
- ставити цілі і завдання дослідження;
- конструювати гіпотези;
- обґрунтувати вибір методів і принципів наукового пізнання;
- застосовувати методи наукового пізнання;
- будувати систему наукового обґрунтування і доведення.

Міждисциплінарні зв'язки. «Теорія пізнання» як науковий напрямок і навчальна дисципліна має широкі міждисциплінарні зв'язки. В першу чергу вона пов'язана з філософією, оскільки спочатку складала її невід'ємну частину – гносеологію. Вивчаючи філософію, студенти знайомляться із такими категоріями як світ, Всесвіт, матерія, простір, час, людина, свідомість, буття, діяльність. Філософія розкриває пізнавальне відношення людини до світу, наводить думки мислителів різних епох щодо можливості пізнання світу, формує різні підходи до розуміння пізнання.

«Теорія пізнання» має важливий зв'язок із дисципліною «Теорія антропосоціогенезу». У ході вивчення «Теорії антропосоціогенезу» студенти знайомляться із виникненням людини розумної, що здатна пізнавати і перетворювати світ. Теорія антропосоціогенезу розкриває появу психіки і свідомості, які відіграють вирішальну роль у процесі пізнання.

Також важливою дисципліною для вивчення «Теорії пізнання» є психологія, яка розкриває поняття психіки та її побудову. У склад людської психіки входять різноманітні психічні процеси, в тому числі і пізнавальні. Вивчаючи психологію, студенти пізнають психічні властивості людини, її здатність відображати світ через сприйняття і відчуття дійсності. Психологія також розкриває сутність мислення як психічного процесу. Розуміючи мислення, студенти вміють робити умовиводи, узагальнення, висновки, котрі є невід'ємними складовими пізнання.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Пізнання як специфічний вид людської діяльності. Загальні характеристики пізнавального процесу

Тема 1. Вступ до курсу «Теорія пізнання». Пізнання як специфічний вид діяльності

Пізнання як спосіб відображення людиною дійсності. Пізнання як специфічний вид людської діяльності. Місце пізнання в системі способів духовного освоєння світу. Взаємодія суб'єкта і об'єкта в процесі пізнання.

Пізнання та знання. Знання як цінність. Знання як засіб і мета. Походження та обґрунтування знання. Характер процесу накопичення знань. Проблема достовірності та меж знання. Знання та реальність. Ознаки знання. Співвідношення понять «гносеологія» та «епістемологія». Теорія пізнання в системі філософського знання, її специфіка. Співвідношення теорії пізнання з методологією науки.

Теорія пізнання у контексті історії науки та культури. Продукування та функціонування знання на тлі культурного контексту. Знання у сучасній інформаційній цивілізації.

Тема 2. Пізнавальне відношення людини до світу

Пізнавальне відношення людини до світу. Ретроспективний аналіз пізнання як специфічного виду людської діяльності. Історичні типи пізнавального відношення людини до світу: міф, релігія, філософія, наука як способи пізнання. Філософське трактування пізнавального відношення людини до світу. Можливість пізнання світу: погляди скептиків, агностиків, матеріалістів. Сутність агностицизму, скептицизму, ідеалізму, матеріалізму. Світогляд як форма духовно-практичного відношення до світу.

Тема 3. Структура пізнання: типи, види, рівні пізнання

Пізнання як діяльність, пізнання як складний процес. Проблема пізнання у філософії. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Різноманітність типів, видів, рівнів і форм. Історичні типи пізнання: міф, релігія та їх роль у процесі пізнання. Мистецтво, здоровий глузд як різновиди знання та форми пізнавальної діяльності. Буденне пізнання, його роль у становленні та функціонуванні науки. Філософське знання та його співвідношення з наукою. Проблеми пізнання в науці та філософії. Рівні пізнання: емпіричний, теоретичний.

Тема 4. Наукове пізнання та його специфіка

Сутність наукового пізнання. Основні завдання наукового пізнання. Принципи наукового пізнання. Функції наукового пізнання. Об'єкт і предмет наукового пізнання. Закони, закономірності й тенденції функціонування та розвитку об'єкту як предмет наукового пізнання. Наука як сукупність теоретичних знань про навколишній світ. Наукові знання та їх особливості: системність, логічність, аргументованість, обґрунтованість. Структура наукового пізнання. Складові наукового пізнання: ідеї, проблеми, гіпотези, теорії, концепції, наукові поняття і категорії, наукові факти.

Тема 5. Поняття істини в теорії пізнання

Поняття істини. Істина як центральна тема теорії пізнання. Істина як ідеал пізнавальної діяльності. Істина і хиба: абсолютна і відносна істина. Основні теорії істини: кореспондентська (Аристотель), когерентська (Кант, логічний позитивізм), феноменологічна та прагматистська (Дьюї). Критерії істини. Верифікація і фальсифікація. Різновиди досвіду і різновиди істини. Істина у сферах філософії, науки, мистецтва. Істина та ілюзія. Скептицизм, феноменалізм, релятивізм і реалізм у теорії пізнання.

Концепція багатошаровості реальності та наявності істин різного типу. Конфлікт і взаємодія істин науки та істин здорового глузду (А. Еддінгтон). Конкретність істини.

Тема 6. Взаємодія теорії пізнання і психології пізнання

Пізнавальна діяльність людини. Складові пізнавальної діяльності (психічні пізнавальні процеси): відчуття, сприймання, увага, пам'ять, уява, мислення і мовлення. Процеси мислення і уяви, їх роль в абстрактному пізнанні. Особливості мислення і уяви як опосередкований характер відображення дійсності. Пізнання та навчання. Навчання як цілеспрямована взаємодія суб'єктів (вчитель – учень, викладач - студент). Знання, вміння, навички як результат навчання. Взаємодія пізнання і навчання.

Тема 7. Пізнання і розуміння

Розуміння як психічний стан. Розуміння як умова наукового пізнання. Проблема розуміння у теорії пізнання. Неокантіанство і розуміння. Герменевтика, як частина філософії, про розуміння.

Визначення трьох полів розуміння. Принципи розуміння. Критерії об'єктивності розуміння. Місце розуміння у пізнавальному досвіді.

Тема 8. Методологія науки. Поняття про метод наукового пізнання

Поняття про метод. Проблема методу у філософській та науковій думці. Визначні філософи та науковці про роль методу у пізнавальному процесі, у пошуку істини. Метод як сукупність визначених правил, прийомів, способів, норм пізнання і дії. Метод як система розпоряджень, принципів, вимог до наукового дослідження. Роль і значення методу у процесі пізнання. Функції методу. Взаємозв'язок методу з теорією.

Поняття про методологію. Методологія як наука про метод та як система методів пізнання. Методологічні новації посткласичного етапу розвитку науки.

Тема 9. Класифікація методів наукового пізнання

Специфіка наукового методу, критерії наукового методу. Багатоманітність методів наукового пізнання. Підходи до класифікації методів наукового пізнання. Методи всезагальні, загальнонаукові і специфічні. Теоретичні й емпіричні методи. Методи природознавства та методи соціально-гуманітарних наук. Специфіка методів соціального пізнання. Функціональні призначення методів пізнання. Підходи і принципи пізнання, конкретні процедури пізнання.

Тема 10. Філософські методи пізнання

Методологічні функції філософії у науковому пізнанні. Умоспоглядально-філософський та позитивістський підходи до ролі філософії у науковому пізнанні. Визначення філософських методів пізнання. Специфіка філософських методів пізнання.

Антична діалектика (Аристотель). Метафізика. Матеріалістична діалектика (Гегель, Маркс). Принципи діалектики та їх методологічне значення. Закони діалектики. Еклектика і софістика. Відмінність філософських методів від еклектики і софістики. Філософська методологія: феноменологія (Гуссерль); трансцендентальний метод (Кант, неокантіанці); герменевтика (Дільтей, Гайдеггер); синергетика.

Тема 11. Загальнонаукові теоретичні та логічні методи пізнання

Визначення загальнонаукових методів пізнання. Специфіка загальнонаукових методів пізнання, їх відмінність від філософських. Зміст загальнонаукових методів теоретичного дослідження. Системний метод. Метод формалізації. Метод абстрагування. Аксиоматичний метод. Гіпотетико-дедуктивний метод. Генетичний, історичний методи.

Загально-логічні методи: аналіз і синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання.

Тема 12. Емпіричні методи пізнання

Наукові методи емпіричного рівня пізнання: спостереження, вимірювання, опис, порівняння, експеримент. Спостереження й експеримент як джерело здобуття наукових фактів. Факти як фундамент будівлі науки, емпірична основа науки, база для висунення гіпотез і створення теорій. Роль фактів у науковому пізнанні. Зміст і сутність методу спостереження. Способи організації спостереження. Умови і правила застосування методу спостереження. Специфіка спостереження за природними і соціальними об'єктами. Метод вимірювання. Вимірювання як визначення ставлення однієї (вимірюваної) величини до іншої, прийнятої за еталон. Правила вимірювання. Опис як спосіб фіксації виявлених суттєвих ознак об'єкту. Види ознак: дискретні, неперервні. Види опису. Порівняння як спосіб встановлення подібності або відмінності різних об'єктів дослідження за певними ознаками, як спосіб знаходження загального, притаманного, що може бути властивим двом або кільком об'єктам дослідження.

Тема 13. Наукові поняття і категорії

Поняття, категорії, принципи, постулати, правила як структурні елементи науки. Роль і значення понятійно-категоріального апарату у науковому пізнанні. Наукові категорії як найбільш узагальнені і фундаментальні поняття. Наукові категорії як передумови формування нового знання, як необхідний компонент підсумкового результату пізнавального процесу – конкретного знання про світ.

Наукове поняття як форма мислення. Наукові поняття як істотні й необхідні ознаки досліджуваного явища чи предмета. Наукові терміни як слова і знаки (формули), що виражають зміст наукового поняття.

Зміст і обсяг наукового поняття. Розвиток наукового поняття. Роль наукових понять у розвитку науки.

Основні категорії науки, їх характеристики та використання.

Розділ 2. Наукове дослідження як спосіб отримання наукових знань

Тема 14. Наукове дослідження: сутність, види, характеристики

Поняття наукового дослідження, основні ознаки та характеристики. Зміст рівнів наукового дослідження. Теоретичний та емпіричний рівні. Види наукових досліджень: фундаментальні, прикладні. Організація наукового дослідження: основні вимоги. План і програма дослідження. Узагальнення результатів дослідження. Єдність теорії і практики у науковому дослідженні. Критерії істинності отриманих результатів. Принцип верифікації. Ефективність наукових досліджень.

Тема 15. Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні

Поняття про науковий факт. Природа та особливості наукових фактів. Взаємозв'язок факту дійсності і наукового факту. Структура наукового факту. Основні характеристики і властивості наукових фактів. Методи встановлення наукових фактів. Класифікація наукових фактів. Роль наукових фактів у науковому дослідженні.

Тема 16. Наукова проблема. Проблемна ситуація: її визначення і розв'язання

Питання, проблема, задача як форми усвідомлення незнання. Способи постановки наукової проблеми. Процедура постановки наукової проблеми. Вирішення наукових проблем як функція суспільно організованої пізнавальної діяльності. Концепція подолання несумірності на підставі обґрунтування фактуально-теоретичної обумовленості наукового знання. Єдність проблем як когнітивна підстава єдності знання. Дотичність природничонаукових, гуманітарних, культурних проблем. Наукові проблеми і соціальні проблеми, їх тотожність і відмінність.

Тема 17. Наукова гіпотеза, її конструювання і обґрунтування

Поняття наукової гіпотези. Гіпотеза як форма мислення, як недоведене твердження, як припущення, як здогадка. Різновиди гіпотез: загальна гіпотеза, часткова гіпотеза, робоча гіпотеза, одинична гіпотеза, описова гіпотеза, пояснююча гіпотеза. Способи і правила формулювання та обґрунтування гіпотез. Етапи висунування гіпотез. Способи перевірки гіпотез. Доведеність (або спростування) гіпотези як результат наукового дослідження.

Тема 18. Сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні

Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання. Співвідношення диференційованості та цілісності у теорії. Проміжні форми теоретизації наукового знання. Теорія як втілення певної програми дослідження. Роль ідеалізованого об'єкта у формуванні теорії. Взаємодія теоретичного та емпіричного рівнів пізнання. Теорія і концепція. Фундаментальні наукові теорії. Сучасні наукові теорії та їх роль у пізнанні дійсності. Сутність соціальних і соціологічних теорій.

Тема 19. Організація наукового дослідження

Логіка організації наукового дослідження. План і програма дослідження. Структура програми дослідження. Методологічна частина: обґрунтування актуальності дослідження та постановка наукової проблеми; визначення об'єкту і предмету дослідження; висування наукових гіпотез; обґрунтування методів збору та методів аналізу наукової інформації. Підготовка теоретичної бази дослідження. Підготовка польового дослідження. Збір даних. Обробка та аналіз даних. Підготовка звіту з проведеного дослідження, розробка рекомендацій.

Тема 20. Специфіка соціального дослідження

Поняття «соціальний світ». Природа соціального світу. Об'єкти соціального світу. Соціальні науки. Соціальні дослідження та їх різновиди: соціально-економічні дослідження, соціально-політичні дослідження, соціально-демографічні дослідження, соціально-правові тощо. Специфіка соціального дослідження. Соціальні проблеми та їх особливості. Обґрунтування необхідності проведення соціальних досліджень. Методи соціальних досліджень. Міждисциплінарний підхід у соціальних дослідженнях.

Тема 21. Соціологічне дослідження як вид соціальних досліджень

Соціологічне дослідження, його сутність та специфіка. Відмінність соціологічного дослідження від соціального. Різновиди соціологічних досліджень: фундаментальні і прикладні; пілотні, описові, аналітичні, одноразові і повторні. Організація соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Обробка результатів соціологічного дослідження. Соціологічні служби на підприємстві та в органах влади.

Тема 22. Методи соціологічних досліджень

Специфічні методи наукового пізнання. Методи збору соціологічної інформації: опитування (інтерв'ювання, анкетування), спостереження, аналіз документів (якісний аналіз, контент-аналіз), соціальний експеримент. Характеристика методів збору соціологічної інформації, їх пізнавальні можливості і обмеження. Вибірковий метод соціологічного дослідження. Похибка у соціологічному дослідженні.

Тема 23. Роль науки у сучасному світі

Наука як форма суспільної свідомості. Наука як основна форма пізнання природи й суспільства. Наука як система знань про природу, суспільство і мислення. Наука як соціальний інститут. Норми і правила наукової діяльності. Природничі та суспільні науки. Характеристика сучасного етапу розвитку науки. Інтеграційні процеси в науковій діяльності. Виникнення нових галузей знання. Наука в умовах науково-технологічного прогресу.

Тема 24. Суспільство знання та його характеристика

Поняття «суспільство». Типологія суспільств. Суспільство знання як новий етап суспільного розвитку. Інтерпретація поняття «суспільство знань» та ключові характеристики суспільства знань. Критерії оцінювання стану суспільства знання. Перспективи розвитку суспільства знань. Україна на шляху до створення суспільства знань.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лекції	с/ п	Самост. робота			лекції	с / п	Самост. робота	
С.р				інд.завд. (при наявності)	С.р				інд.завд. (при наявності)	
1	2	3	4	5	8	9	10	11	12	
Розділ 1. Пізнання як специфічний вид людської діяльності. Загальні характеристики пізнавального процесу										
Тема 1. Вступ до курсу «Теорія пізнання». Пізнання як специфічний вид діяльності	2	2				2	1		1	
Тема 2. Пізнавальне відношення людини до світу	4			4		4			4	
Тема 3. Структура пізнання: типи, види, рівні пізнання	4	2		2		4			4	
Тема 4. Наукове пізнання та його специфіка	4	2		2		4			4	
Тема 5. Поняття істини в теорії пізнання	4			4		4			4	
Тема 6. Взаємодія теорії пізнання і психології пізнання	4			4		4		1	3	
Тема 7. Пізнання і розуміння	4	2		2		4	1		3	
Тема 8. Методологія науки. Поняття про метод наукового пізнання	4	2	2			4	1		3	
Тема 9. Класифікація методів наукового пізнання	4		2	2		4			4	
Тема 10. Філософські методи пізнання	4	2		2		4			4	
Тема 11. Загальнонаукові теоретичні та логічні методи пізнання	4		2	2		4		1	3	
Тема 12. Емпіричні методи пізнання	2		2			2			2	
Тема 13. Наукові поняття і категорії	4	2		2		4		1	3	
Разом за 1 розділом	48	14	8	26		48	3	3	42	
Розділ 2. Наукове дослідження як спосіб отримання наукових знань										
	Усього	Лекції	с / п	Самост. робота		Усього	Лекції	с/ п	Самост. робота	
				С.р	інд.завд. (при наявності)				С.р	інд.завд. (при наявності)
Тема 14. Наукове дослідження: сутність, види, характеристики	4	2		2		4			4	

Тема 15. Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні	4			4		4		1	3	
Тема 16. Наукова проблема. Проблемна ситуація: її визначення і розв'язання	4	2		2		4	1		3	
Тема 17. Наукова гіпотеза, її конструювання і обґрунтування	4		2	2		4	1		3	
Тема 18. Сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні	4	2		2		4		1	3	
Тема 19. Організація наукового дослідження	4	2		2		4	1		3	
Тема 20. Специфіка соціального дослідження	4			4		4			4	
Тема 21. Соціологічне дослідження як вид соціальних досліджень	4			4		4			4	
Тема 22. Методи соціологічних досліджень	4		2	2		4			4	
Тема 23. Роль науки у сучасному світі	2			2		2			2	
Тема 24. Суспільство знання та його характеристика	4	2		2		4		1	3	
Разом за 2 розділом	42	10	4	28		42	3	3	36	
<i>Всього годин</i>	90	24	12	54		90	6	6	78	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Вступ до курсу «Теорія пізнання». Пізнання як специфічний вид діяльності	2	1
2	Структура пізнання: типи, види, рівні пізнання	2	
3	Наукове пізнання та його специфіка	2	
4	Пізнання і розуміння	2	1
5	Методологія науки. Поняття про метод наукового пізнання	2	1
6	Філософські методи пізнання	2	
7	Наукові поняття і категорії	2	
8	Наукове дослідження: сутність, види, характеристики	2	
9	Наукова проблема. Проблемна ситуація: її визначення і розв'язання	2	1
10	Наукова гіпотеза, її конструювання і обґрунтування		1
11	Сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні	2	
12	Організація наукового дослідження	2	1
13	Суспільство знання та його характеристика	2	
Разом		24	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Взаємодія теорії пізнання і психології пізнання		1
2	Методологія науки. Поняття про метод наукового пізнання	2	
3	Класифікація методів наукового пізнання	2	
4	Загальнонаукові теоретичні та логічні методи пізнання	2	1
5	Емпіричні методи пізнання	2	
6	Наукові поняття і категорії		1
7	Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні		1
8	Наукова гіпотеза, її конструювання і обґрунтування	2	
9	Сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні		1
10	Методи соціологічних досліджень	2	
11	Суспільство знання та його характеристика		1
Разом		12	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Пізнавальне відношення людини до світу	4	4
2	Структура пізнання: типи, види, рівні пізнання	2	4
3	Наукове пізнання та його специфіка	2	4
4	Поняття істини в теорії пізнання	4	4
5	Взаємодія теорії пізнання і психології пізнання	4	3
6	Пізнання і розуміння	2	3
7	Методологія науки. Поняття про метод наукового пізнання		3
8	Класифікація методів наукового пізнання	2	4
9	Філософські методи пізнання	2	4
10	Загальнонаукові теоретичні та логічні методи пізнання	2	3
11	Емпіричні методи пізнання		2
12	Наукові поняття і категорії	2	3
13	Наукове дослідження: сутність, види, характеристики	2	4
14	Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні	4	3
15	Наукова проблема. Проблемна ситуація: її визначення і розв'язання	2	3
16	Наукова гіпотеза, її конструювання і обґрунтування	2	4
17	Сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні	2	3
18	Організація наукового дослідження	2	3
19	Специфіка соціального дослідження	4	4
20	Соціологічне дослідження як вид соціальних досліджень	4	4
21	Методи соціологічних досліджень	2	4
22	Роль науки у сучасному світі	2	2
23	Суспільство знання та його характеристика	2	3
Разом		54	78

8. Види контролю і система накопичення балів

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Теорія пізнання» включає:

Поточний контроль, який здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань. Поточний контроль також включає перевірку самостійної роботи студента (конспект самопідготовки до семінарського заняття, конспектування монографій, статей, підбір наукової літератури до конкретних тем, підготовка електронних презентацій з окремих тем курсу).

Оцінювання відповідей на практичному занятті:

3 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, активна участь у дискусії, чітке формулювання аргументів;

2,5 бала – змістовна відповідь на запитання, оперування джерелами, аргументованість відповіді.

2 бал – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

1,5-1 бала – змістовне доповнення;

0,5 бала – поверховий виклад матеріалу;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний контроль проводиться по завершенні вивчення тематичних розділів у вигляді контрольної роботи з елементами тестування.

Оцінювання поточних контрольних робіт:

8 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, науковою термінологією, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

7-6 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

4-5 балів – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;

1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів – відсутність відповідей.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів засвоєння навчального матеріалу. Формою підсумкового контролю з дисципліни «Теорія пізнання» є іспит. Складовими іспиту є тестування (письмове, або електронне) – загальна сума балів за проходження тестування – 10 балів. Відповіді на відкриті питання (усні) передбачають перевірку вміння висловлювати думки, розкривати авторські концепції, логічно і аргументовано доводити власну думку і позицію. Під час усної відповіді перевіряється глибина (або поверховість) знання. Іспит вміщує два відкриті питання вартістю по 10 балів, загалом – 20 балів. Усний екзамен також включає практичне завдання, яке відображає вміння студента

використовувати отримані знання на практиці – 10 балів. Загальна кількість балів, яку студент може отримати під час підсумкового контролю – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

№	Вид контрольного заходу, кількість контрольних заходів, кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за один контр.захід	Усього балів
1.	Відповіді на семінарських заняттях	6	3	18
2	Виконання проміжних тестових завдань (за окремими темами)	2	5	10
3	Виконання контрольної роботи за матеріалами 1, 2 розділу	2	8	16
4	Виконання завдань самостійної роботи:			
4.1	підготовка конспекту до семінарських занять	2	4	8
4.2	конспектування монографії, наукових статей, співбесіда за змістом. Підготовка і захист електронних презентацій до окремих тем курсу	1	8	8
5	Підсумковий контроль: іспит	4 (тестування, два відкриті питання, практичне завдання)	10	40
Разом				100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Алексеев П.В. Философия: Учеб. для вузов / П.В. Алексеев, А.В. Панин – М.: Академия, 1996. – 468 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. Добров Г.М. Наука о науке: начала науковедения / Г.М. Добров. – К.: Наукова думка, 1998. – 301 с.
4. Зеленогорский Ф.А. О методах исследований и доказательства / Ф.А. Зеленогорский – М.: РОССПЭН, 1998. – 320 с.
5. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки / П.В. Копнин. – М.: Мысль, 1984. – 588 с.
6. Лук'янець В. Фундаментальна наука: науковий світогляд у перспективі ХХІ ст. // Філософська думка. – 2006. – № 3. – С. 3-26.
7. Первой В.П. Теория и методы науки (сущность, особенности и структура научного познания) / В.П. Первой, Г.В. Шашурина. – М.: Академия МВД России, 2000. – 325 с.
8. Проблема знания в истории науки и культуры [Монография] / Отв. ред. Е.Н. Молодцова. – СПб. : Алетейя, 2001. – 252.
9. Рузавин Г.И. Логика и методология научного поиска. Учеб. пособие для вузов – М.: Наука, 1996. – 189 с.
10. Теория познания / Под ред. В.А.Лекторского, Т.И.Ойзермана. В 4-х т. – М.: Политиздат, 1990. – 968 с.
11. Философия и методология науки: Учеб. для вузов / Под ред. проф. В.И.Купцова. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 487 с.
12. Цофнас А. Ю. Гносеологія: Навч. посібник / А. Ю. Цофнас. – К. : Алерта, 2005. – 232 с.
13. Щедровицкий Г.П. Философия. Наука. Методология. – М.: Изд-во «Школа полит. культуры», 1997. – 656 с.
14. Швырев В.С. Анализ научного познания: основные направления, формы, проблемы / В.С. Швырев. – М.: Мысль, 1988. – 357 с.
15. Швырев В.С. Научное познание как деятельность / В.С. Швырев. – М.: Знание, 2004. – 194 с.
16. Юревич А.В. Культурно-психологические основания научного знания / А.В. Юревич // Проблема знания в истории науки и культуры. – СПб.: Алетейя, 2001. – С. 155-192.
17. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы / В.А. Ядов. – Самара: «Социс», 1995. – 456 с.
18. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение социальной реальности: Учеб. для студ. Вузов / В.А. Ядов. – М.: Добросвет, 1998. – 294 с.

Додаткова:

1. Алексеев П. В. Аргументация. Познание. Общение / П. В. Алексеев. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 149 с.
2. Анисимов О.С. Методология: функции, сущность, становление (диалектика и связь времен) / О.С. Анисимов. – М.: Изд-во «Литкон», 1996. – 184 с.
3. Бургин М.С. Введение в современную точную методологию науки. Учеб. пособие / М.С. Бургин, В.И. Кузнецов. – М.: Изд-во «ЭКСМО», 1994. – 296 с.
4. Гетманова А.Я. Логика: Учеб. для вузов / А.Я. Гетманова. – М.: АСР-ПРЕСС, 2000. – 276 с.
5. Добров Г.М. Наука о науке / отв. ред. Н.В. Новиков. – К.: Либідь, 1998. – 228 с.
6. Добронравова И. С. Синергетика: становление нелинейного мышления И. С. Добронравова. – К.: Либідь, 1990. – 149 с.
7. Как провести социологическое исследование/ Под ред. М.К. Горшкова, Ф.Э. Шереги. – М.: Изд-во «Айрис-пресс», 1990. – 286 с.
8. Логика научного познания. Актуальные проблемы / Под ред. А.Л. Никифорова – М.: Наука, 1987. – 219 с.
9. Логика и теория познания / Под ред. Ю.Н. Солонина. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1990. – 420 с.
10. Мамчук Е.А. Проблемы социокультурной детерминации научного знания / Е.А. Мамчук. – М.: Наука, 1987. – 113 с.
11. Методы сбора информации в социологических исследованиях / Под ред. В.Г. Андреевкова, О.М. Масловой. – М.: Изд-во «БИНОМ», 1990. – 316 с.
12. Микешина Л.А. Новые образы познания и реальность / Л.А. Микешина, М.Ю. Опенков. – М.: Аспект-пресс, 1997. – 167 с.
13. Познание в социальном контексте / ред. В.А.Лекторский, И.Т.Касавин. – М.: ИНФРА-М, 1994. – 174 с.
14. Поппер К. Логика и рост научного знания. Избр. работы / К. Поппер / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1983. – 605 с.
15. Рассел Б. Исследование значения и истины / Общ. науч. ред. и примеч. Е. Е. Ледникова. – М.: Идея-Пресс, 1999. – 224 с.
16. Садовский К. Аксиоматический метод построения научного знания / К. Садовский // Философские вопросы современной формальной логики. – М.: Знание, 2002. – С. 264 – 283.
17. Социологический энциклопедический словарь / Под ред. Г.В. Осипова. – М.: ИНФПА-М, 1996. – 654 с.
18. Сурмин Ю.П. Методология и методы социологического исследования / Ю.П. Сурмин, Н.В. Туленков. – К.: МАУП, 2000 – 296 с.
19. Табачковський В. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістська інтерпретація // Філософська думка. – 2006. – № 1. – С. 35-46.

20. Удалов В.А. Цілісно-системний метод пізнання, дослідження і практичної діяльності / В.А. Удалов, В.С. Зубовіч. – Луцьк: Вид-во Волинського нац. університету, 1996. – 156 с.

21. Шейко В.М. Організація та методика науко-дослідницької діяльності: Підручник. / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Знання-Прес, 2002. – 310 с.

22. Щедровицкий Г.П. Філософія. Наука. Методологія / Г.П. Щедровицкий. – М.: Наука, 1997. – 425 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека on-lane. Філософія. Методи наукового пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://readbookz.com/book/179/6247.html>

2. Підручники on-lane. Філософія. Сутність пізнання у філософській традиції. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://textbooks.net.ua/content/view/5192/45/>

3. Підручники on-lane. Філософія. Чуттєве і раціональне пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://textbooks.net.ua/content/view/5193/45/>

4. Підручники on-lane. Філософія. Проблема істини в пізнанні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://textbooks.net.ua/content/view/5195/45/>

5. Підручники on-lane. Філософія. Методологія наукового пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://textbooks.net.ua/content/view/5194/45/>

6. Подольська Є.А. Філософія. Електронний підручник.: Гл. Основні форми наукового пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://pidruchniki.ws/13790423/filosofiya/osnovni_formi_naukovogo_piznannya

7. Філософія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щєдрін, О. А. Заглада; За заг. ред. С. П. Щєрби. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.; Гл. 7. Становлення теорії пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://politics.ellib.org.ua/pages-209.html>

8. Щєрба С.П. Філософія. Електронний підручник.: Гл. Пізнання і практика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://pidruchniki.ws/17390919/filosofiya/piznannya_praktika

9. Щєрба С.П. Філософія. Електронний підручник.: Гл. Логіка і методологія наукового пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://pidruchniki.ws/13980925/filosofiya/logika_metodologiya_naukovogo_piznannya

10. Щєрба С.П. Філософія. Електронний підручник.: Гл. Поняття методу й методології наукового пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://pidruchniki.ws/11080803/filosofiya/ponyattya_metoda_metodologiyi

11. Щєрба С.П. Філософія. Електронний підручник.: Гл. Методи наукового пізнання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://pidruchniki.ws/10870419/filosofiya/metodi_naukovogo_piznannya

Погоджено _____
відділ з навчальної роботи
« _____ » _____